

גליון רכ"ח
שנה ו' תשע"ז

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלס"א

סיפורי חז"ל

בזכות מצוות צדקה

מסופר על יהודי אחד שהיה זהיר מאד במצוות צדקה. יום אחד בהושענא רבה, נתנה לו אשתו 10 שקלים ובקשה ממנו ללכת ולקנות משהו לילדים שלהם, יצא האיש לשוק, שם נערכה אותה שעה מגבית לצרכי הכנסת כלה, כשעורכי המגבית ראוהו אמרו לעצמם: הנה בא בעל הצדקה, הם ניגשו אליו מיד ושאלוהו, האם הוא מוכן לתרום עבור הכנסת כלה? האיש לא חשב הרבה ונתן לשליחי המצווה את כל עשרת השקלים שהיו בידו. עתה התבייש ללכת הביתה בידיים ריקות והלך לבית המדרש, שם מצא ילדים ששחקו באתרוגים ששוב כבר לא היה צורך בהם, אסף שק מלא אתרוגים ויצא לדרך, הוא הלך והלך עד שהגיע למקום זר, התיישב על שקו, ולפתע הוקף ע"י חיילים שחקרוהו מה בשק שלו. השיב האיש: אני אדם עני ואין לי מאומה למכור, לאחר שערכו חיפוש ומצאו את האתרוגים, שאלוהו איזה מין פירות יש בשק? ענה היהודי: אלה הם אתרוגים, פרי מיוחד שהיהודים משתמשים בו בחג הסוכות, בשמעם זאת, לקחו החיילים אותו יחד עם האתרוגים והביאוהו לארמון המלך, התברר כי המלך היה חולה מאד, ורופאיו אמרו לו כי יבריא רק אם יאכל מהפרי שהיהודים משתמשים בו בחג שלהם, הם חיפשו וחיפשו ולא מצאו בשום מקום פרי כזה, ורק עתה כאשר כמעט ואפסה כל תקווה, הופיע היהודי הזה והציל את חיי המלך, לאחר שהחלים, ציווה המלך לרוקן את השק מהאתרוגים ולמלא אותו בדינרי זהב, האיש חזר לביתו כשהוא עשיר מופלג, וכל זה בשכר מצוות הצדקה החביבה עליו.

(סיפורי החג בשם המדרש)

פרשת השבוע

פסול. מיהר הלה לביתו והביא את האתרוג שלו להראות את יפיו לעיני כל. וכשלקחו דו"ז ביד קדשו, הסיר תיכף ומיד את הפיטם והראה איך שהיתה מחוברת ונעוצה שם על ידי מחט, נענה הלה בהתפעלות: יגיד נא הרבי מנין ידע זאת? ענהו דו"ז הק': הנה אתרוג הוא פרי עניו, וכשראיתי את הגאות שנגרם לך ע"י האתרוג, ידעתי בבירור שהאתרוג פסול.

הרה"ק רבי אברהם מטריסק זיע"א נשתהה פעם שעה ארוכה על מפתן הסוכה, חסידיו שהתלוו אליו עמדו דוממים ותוהים, עד שפתח פיו ואמר: כשנתקרבתי לסוכה התחלתי מהרהר, הן אמרתי בתפילת ימים נוראים שההאדם משול כחרס הנשבר, איך רשאי אני להכנס לסוכה, הרי אסור להכניס בה כלי חרס, אולם נזכרתי במאמר חז"ל כלי חרס אין להם תקנה אלא בשבירה, ולפיכך שברתי לבבי לפני אלוקי אשר לב נדכה ונשבר לא יבזה, וכך נכנס לפנים הסוכה.

אתרוגו של רבי מרדכי מנדבורנא סיפר כ"ק אדמו"ר מוהרא"ז מקרעטשניף זיע"א, פעם אחת לקח זקנו הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא (יומא דהילולא ט"ו תשרי) זיע"א אתרוג מלא כתמים בלתי ישוער לפני יום הקדוש, ושם אותו בארון הקודש ואמר בזה הלשון, אם מרדכי יעשה תשובה האתרוג יתהדר, אחרי יום הכפורים הוציא את האתרוג מארון הקודש, וראו כולם להפליא שהאתרוג היה ממש נקי ומהודר מאד.

א"ל ת'בואיני ר'ג'ל ג'אזה

סיפר הרה"ק בעל השפע חיים מצאנז - קלויזענבורג זיע"א: עובדא ששמעתי מפי איש אחד שהיה נוכח אז בשלחנו של דו"ז הגה"ק משינאווא זיע"א, ודיבר אז בשמחה על אודות האתרוג המהודר שנזדמן לו, ונענה אחד מהמסובין שהיה מבני משפחתו ואמר: האתרוג שלי יותר מהודר מן האתרוג של הרבי, ואמר לו דודי-זקני הק': האתרוג שלך

זמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 6:41 ת"א: 6:43 ר"ת: 7:22

חג הסוכות

זמני כניסת החג

ירושלים: 5:30 ת"א: 5:45

מעשה שהיה

עמי במחיצתי בזכות ולא בחסד

סיפור זה קרה בשהנה אחת בעיר בארדיטשוב: חג הסוכות התקרב ובא, ואתרוג עדיין לא היה בנמצא בכל העיר, אפילו זקני העיר לא זכרו מחסור כזה באתרוגים, שבלעדיו אי אפשר לקיים מצוות ארבעת המינים הקדושים בחג הסוכות, הרה"ק רבי לוי יצחק בן שרה סאשא מבארדיטשוב זיע"א הצטער צער רב על העדרו של אתרוג מעירו לקראת חג הסוכות, הוא שלח שליחים לכל הישובים והעיירות שבסביבה, וציווה עליהם לחפש ולקנות אתרוג בכל מחיר, ולאחר כל המאמצים והחיפושים, העלו השליחים חרס בידם ושובו בידיים ריקות.

ביקש אותם רבי לוי יצחק שיארבו ליהודים עוברי דרכים, ואם ימצא אצל מישהו אתרוג, ישללו אותו למוכרו בדמים מרובים, או לפחות להסכים ולשהות בחג הסוכות בבארדיטשוב, ולזכות בכך את בני העיר במצווה הקדושה של ארבעת המינים. ואכן באחד הימים נמצא יהודי שנעדר מביתו זמן רב, ולשמחתו כבר היה בדרכו לביתו ולמשפחתו אחרי הנדודים הרבים, ברשותו היה אתרוג מהודר ביותר יחד עם לולב, הדסים וערבות, "קומפלט" שלם שבני בארדיטשוב היו נותנים כל הון שבעולם כדי לקנות אותו, השליחים שאלו את היהודי אם הוא מוכן למכור להם את ארבעת המינים? בהדגישם כי הם לא יעמדו אתו על המקח, אלא ישלמו לו כמה שרק יבקש מהם, היהודי סירב בכל תוקף, באומרו כי האתרוג נקנה על ידו לשימוש האישי, והשיג אותו לאחר מאמצים מרובים ואינו עומד כלל למכירה.

בלית ברירה הפצירו בו השליחים שיואל לפחות לעשות את חג הסוכות בעירם, והם יתייחסו אליו בכבוד רב, כאל אורח חשוב מאוד המוכה את כל העיר במצווה הגדולה, אולם היהודי השיב להם כי אין באפשרותו להיענות לבקשתם, באשר לא היה בביתו זה זמן רב, ועז רצונו לבלות את החג בחברת אשתו וילדיו, כאשר כלו כל הקיצין הצליחו השליחים רק לשכנע את היהודי שכאשר יעבור על יד העיר, יסכים להיכנס לזמן קצר אצל הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב.

כאשר נכנס לביתו של הצדיק, קיבלו רבי לוי יצחק

בשמחה ובסבר פנים יפות, וניסה להשפיע עליו שישאר לחג בעיר, והסביר לו איזו זכות גדולה תהיה זו בשבילו לזכות את כל הקהילה הגדולה במצוות ארבעת המינים, היהודי שגעגעו למשפחתו גברו עליו, סירב לבקשתו של הצדיק, רבי לוי יצחק ניסה שוב ושוב לשכנעו בכל מיני שכנועים, אולם הוא לא התרצה, וכאשר התברר כי כל הדברים הם אך לשווא, אמר לו הרב הקדוש רבי לוי יצחק מבארדיטשוב: אם תישאר כאן לחג הסוכות אני מבטיח לך כי תהיה אתי במחיצתי בגן עדן. להבטחה זו לא יכול היה היהודי לסרב, הוא הסכים לוותר על שהייה בחג במחיצתם של בני משפחתו, ולהישאר בבארדיטשוב לכל חג הסוכות, ולתת לכל בני הקהילה לברך על האתרוג שלו, מיד סידרו לאורח אכסניה מכובדת, והבשורה הטובה כי הגה יש אתרוג לחג נפוצה חיש מהר והעיר בארדיטשוב צהלה ושמחה.

בלילה הראשון של סוכות אחרי תפילת ערבית, כאשר היהודי האורח ביקש להיכנס לסוכתו של בעל האכסניה שלו, לקדש על היין ולברך "לישב בסוכה", הוא הופתע לראות כי אין מניחים לו להיכנס לסוכה, הוא ביקש והתחנן ואף דרש ותבע במפגיע, אך כל זה היה ללא הועיל, וכי מה הוא יכול לעשות? הוא יכול כמובן לעשות קידוש בבית, אבל איזה יהודי יוותר על קידוש בסוכה, שלא לדבר על אכילת כזית בסוכה, ודווקא בלילה הראשון של חג הסוכות, כאשר ראה שלא יעזרו לו כל טענות ומענות, פנה היהודי שלנו אל יהודי אחר הגר בשכנות, הוא ביקש להתלונן באזניו על חוצפתו של בעל האכסניה שלו, ולבקש רשות לעשות קידוש ולאכול כזית בסוכתו, אולם להפתעתו הרבה, גם שכן זה סירב לתת לו להיכנס, ותוצאות דומות השיג גם אצל שאר השכנים.

מבולבל ומיואש רץ היהודי בעל האתרוג המהודר אל רבי לוי יצחק הצדיק מבארדיטשוב, הוא הבין כי כנראה היתה זו הוראה של הצדיק, שלא יתנו לו להיכנס לאף סוכה אחת בעיר, כשדמעות עומדות בעיניו קבל היהודי באזני רבי לוי יצחק מבארדיטשוב כי הגה מסרבים לתת לו להיכנס לאף סוכה בעיר, והרי זה עוול שלא נשמע כמוהו, "וכי כך משלמים לי בעד הטובה שעשיתי שהסכמתי להישאר כאן לחג, ולהתגלגל בבתי זרים במקום להיות בביתי עם משפחתי, וזאת כי הסכמתי לזכות את בני העיר בברכת ארבעת המינים, ולבסוף לא נותנים לי לקיים את מצוות הישיבה בסוכה".

משל ונמשל

מידת הכרת הטוב

בספה"ק "חובת הלבבות" כתוב שמידת "הכרת הטוב" היא אחת המידות הבסיסיות והכרחיות בעבודת השי"ת, והסיבה לכך שהאדם לא מכיר טובה לבוראו, היא מפני שחושב שהכל מגיע לו.

משל לזוג שבמשך שנים רבות גידלו בביתם יתום ודאגו לכל מחסורו. היתום הרגיש בביתם כבתוך שלו, ולא חש שלמעשה עושים אתו חסד במשך שנים כה ארוכות, באחד הימים הגיע עני לבית ונתנו לו נדבה הגונה, ופיו לא פסק מלברך את בעל הבית ולהודות לו על חסדו הגדול. לנוכח ברכות אלו של העני, שאלה בעלת הבית את בעלה: מדוע העני שעשינו לו טובה פעם אחת, מודה לנו כה רבות, ואילו היתום שאנו מגדלים בביתנו ומשפיעים עליו טובה כה גדולה ותמידית, אינו מודה לנו אף פעם? אמר לו בעלה: אם תרצי אוכל לגרום לו ליתום שיתחיל להודות לנו. הוא קרא ליתום ואמר לו: גידלנו אותך במשך שנים הרבה עד עכשיו, ואנו שמחים שהקב"ה זימן לנו מצוה כה חשובה, אולם עכשיו גדלת ויש באפשרותך לעמוד ברשות עצמך, לכן, אני מציע לך שתעזוב את ביתי ותנסה לחיות חיים עצמאיים. הדברים נפלו על לבו של היתום באופן קשה מאד, אך בלית ברירה הוא יצא לרחוב, ניסה להתפרנס ולמצוא אוכל, ניסה למצוא מקום מגורים וכו', לצערו לא עלה הדבר בידו, רעב ונושפל הוא הסתובב ברחובות, כשראה אותו אדם, קרא לו ואמר שהוא רואה שהוא אינו מסתדר לבד ולכן, הוא יקבל אותו שוב בשמחה לביתו כפי שהיה עד כה. מאותה שעה ואילך ידע אותו יתום כיצד להודות למטיבו, העובדה שנישל אותו מכל הטובה שהיתה לו, החדירה לדעתו את הידיעה שעושים עמו חסד תמידי ועליו להכיר טובה ולהודות על כך.

הנמשל: האדם חי בעולמו של הקב"ה, וה' משפיע עליו חסד תמידי ללא הרף, אולם האדם שהורגל לכל זאת אינו חש בטובה הגדולה ואינו יודע להודות לה' על כך, אולם כאשר האדם נקלע ח"ו לצרה או כפוקדת אותו חלילה מחלה, אזי הוא מבין שכל חייו וכל נשימה שלו הינם חסד שהבורא יתברך מעניק לו באותו רגע, באותה שעה הוא לומד גם כיצד להודות לה' על חסדיו התמידיים, והוא מכיר טובה לה' על כל מה שהוא עושה למענו תמיד.

עפ"י הבן איש חי זיע"א

הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ניסה להרגיע את היהודי באומרו: כי הרי הדין הוא שאם אין אתרוג לא מברכים, הוא הדין לגבי סוכה אם אין, אזי אין, ומחמת אונס פטורים מן הסוכה במקרה כזה, "הרבי ודאי צוחק ממני, מה פירוש אין סוכה? הלא יש בעיר סוכות רבות, רק שלא נותנים לי להיכנס לתוכן, הייתי נותן הכל, רק שיתנו לי להיכנס ולקיים את מצוות ישיבה בסוכה", אמר היהודי בעל האתרוג.

"אם תוותר לי על ההבטחה שנתתי לך בדבר חלקך בגן עדן על ידי, אדאג לך שיתנו לך להיכנס לסוכה", אמר לו הצדיק בארשת פנים שלווה, תנאי זה שהציג לו הצדיק בלבד את היהודי שלנו עוד יותר, הוא החל חוכך בדעתו כשנראה בעליל שההחלטה קשה עליו ביותר, ואכן הניסיון שהועמד בפניו היה גדול, האם כדאי לו לוותר על הבטחה שכזו להיות במחיצתו של הצדיק בגן עדן, וזאת בשביל קיום מצוות סוכה, או שכדאי לו לשלם את המחיר הגבוה של אי קיום מצוות סוכה בשביל הבטחת גן העדן.

לאחר שהוא שקל בדעתו שעה ארוכה, החליט היהודי לוותר על ההבטחה כדי שיוכל לקיים מצוות הישיבה בסוכה, הוא הודיע על כך לרבי לוי יצחק מבארדיטשוב. עתה נהרו פניו של הצדיק מבארדיטשוב סניגורן של ישראל, והוא אמר ליהודי: "עכשיו אחרי שויתרת על ההבטחה, אני חוזר ומבטיח לך אותו דבר, כל מה שרציתי הוא שתזכה בחלקך בעולם הבא עמי במחיצתי בזכות ולא בחסד, וכיון שגילית מסירות נפש כה רבה בשביל קיום מצוות הישיבה בסוכה, הרווחת את חלקך בגן עדן, ומעתה הוא נתון לך כדת וכדין".

תלולא דצדקיא

יום ראשון י"ד תשרי
הרה"ק רבי ישראל ב"ר שבתי מקאזניץ
(תקע"ה)

יום שני ט"ז תשרי
יעקב אבינו
הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ב"ר ישכר בער
(תרנ"ו)

יום שלישי ט"ז תשרי
הרה"ק רבי שמעון מירוסלב ב"ר ישראל
(תרנ"ו)
הגה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלמה שפירא
(דרכי תשובה - תרע"ו)

יום רביעי י"ח תשרי
הגה"ק רבי משולם איגרא ב"ר שמשון (אב"ד
פרעסבורג - תקס"ב)
הרה"ק רבי נחמן ב"ר שמחה מברסלב
(תקע"א)

יום חמישי י"ט תשרי
הגה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה זלמן (הגאון
מוילנא - תקנ"ח)
הרה"ק רבי יעקב יצחק ב"ר אשר (היהודי
הקדוש - תקע"ד)
הגה"ק רבי אליעזר (יחזקאל) ב"ר יצחק פאפו
(פלא יועץ - תקפ"ד)
(הרה"ק רבי יצחק אייזיק מלענטשנא
תלמיד החוזה הק" - תקפ"ט)

יום שישי כ' תשרי
הרה"ק רבי אברהם יהושע העשל ב"ר יעקב
(רבי העשל מקראקא - תכ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

מנהג מבטל דין

מסופר על הרה"ק רבי מרדכי
מלעכעוויטש זיע"א שעמד פעם
בהושענא רבה לאחר חביטת
הערבות ואמר: קיים לנו: מנהג
מבטל דין, ובכן אני אומר, שמנהג
חבטת הערבות יבטל את כל
הדינים מישראל.

צין אדם לחברו

הצדקה הוא הגוי סוכה

בערב סוכות היה הרה"ק רבי
חיים מצאנז זיע"א מחלק הרבה
צדקה יותר מהרגיל, פעם בערב
סוכות אמר כי הוא צריך אלפיים
רובל, הלכו בניו ולוו אצל הגבירים
אלפיים רובל והביאו לאביהם,
אשר חילק אותם מיד לעניים,
בליל החג נכנס לסוכה ואמר:
העולם נוהגים לייפות ולנאות את
הסוכה בכל מיני פאר והדר, ואנכי
לא כן עמדי, הצדקה - זהו הגוי
סוכה שלי, הוא פארה והוא הדרה
של הסוכה.

המצטער פטור מן הסוכה אך לא

ממצות הכנסת אורחים

אל הגה"ק רבי חיים עוזר
גרודינסקי זיע"א בא פעם אורח
לסוכות, הרב קיבל אותו יפה
והזמין אותו לאכול בסוכה, ורבי
חיים עוזר בעצמו היה חלש ומצונן
ואכל בבית מפני שהמצטער פטור
מן הסוכה, באמצע הסעודה נכנס
ר' חיים עוזר לסוכה וישב ודיבר
אתו בידידות גדולה, התפלא
האורח מדוע מקודם נכנס לביתו
ועכשיו הוא חוזר לסוכה, אמר לו
הגאון: המצטער פטור ממצות
סוכה אבל לא פטור ממצות
הכנסת אורחים.

והדרת פני זקן

מספרים שערב סוכות אחד הגיע
הגה"צ רבי אריה לוי זיע"א למאה
שערים, ונכנס לאחת החנויות
שעברה הסבה לסוכות, ובמקום
ספרים, מוכרים ארבעת המינים.
ביקש הצדיק מהמוכר לקנות

אתרוג, המוכר מסר לו אתרוג,
וללא בדיקה הכניס אותו למעיל
הארוך שלבש, שילם ויצא
החוזה. יהודי חשוב שראה את
הדבר, התפלא מאוד, ניגש לר'
אריה שהכיר אותו, ואמר לו: כל
צעיר פה בודק את האתרוג
בזכוכית מגדלת, ואתה הצדיק
והתלמיד חכם, הכנסת את זה
לכיס המעיל ללא בדיקה? אמר
לו ר' אריה לוי: יש שני הידורים
שכתובים בתורה: אחד "והדרת
פני זקן" ואחד "פרי עץ הדר",
ויהודים מוכנים להוציא על זה
הרבה כסף, וזה יפה מאוד. אני
לקחתי על עצמי את ההידור של
"והדרת פני זקן", ואני ממחר
מכאן לבית החולים למצורעים
בטלבייה, ושם אני מהדר את
"והדרת פני זקן" ואני לקחתי על
עצמי את זה, ואני מקווה שאני
עושה את זה באמת ובאמונה.

לימוד זכות על כל יהודי

מסופר על הרה"ק רבי אהרן
מבעלזא זיע"א שמצא תמיד במה
ללמד זכות על בני ישראל, בכל
מצב חיפש תמיד בכל יהודי רק
את הטוב, בעיניו לא ראה כלל
אנשים רעים, היה מעריך כל
מעלה וכל מידה טובה שנמצא
באדם, וניצל אותה כנקודת
אחיזה לשם לימוד סניגוריה
עליו. הוא היה אומר: אם יש לכם
רמב"ם קשה, מה אתם עושים?
הנכם יגעים ועמלים לתרץ אותו,
הוא הדין אם יש יהודי שיש
לתמוה עליו, צריך לעמול
ולהתייגע כדי לתרץ אותו.